

Verden er preget av motsetninger

Taler
Ine Eriksen Søreide

Dato
27 februar 2018

Sted
Stortinget

Omstendigheter
Utenrikspolitisk redegjørelse 2018

1 President,

Er det noe vi kan lære av historien, er det at framgang alltid har kommet i rykk og napp. To skritt frem har ofte blitt fulgt av et - og noen ganger to - skritt
5 tilbake.

Verden er i dag preget av store motsetninger.

Mens stadig flere mennesker tar steget ut av fattigdom - og de globale
10 økonomiske indikatorene igjen peker oppover - går også mange utviklingstrekk i feil retning.

Seirene for demokrati, frihet, og menneskerettigheter kan ikke lenger tas for gitt.

15 Over 65 millioner mennesker er på flukt fra hjemmene sine.

Klimaendringene blir stadig mer alvorlige.

20 Forutsetningene for kommunikasjon utfordres, og grenser mellom sant og falskt viskes ut.

Makt forskyves. Og det er økt uforutsigbarhet, inkludert i våre nærområder. Det er liten tvil om at stormaktrivalisering og klassisk geopolittikk er tilbake.

25 Samtidig er det også mange lyspunkter.

Flere barn går på skole, ikke minst jenter.

30

Produksjonen av fornybar energi vokser raskt.

Internasjonalt samarbeid har gitt oss en global klimaavtale og bærekraftmål som ramme for global innsats mot fattigdom.

35

Vi gjør store fremskritt i kampen mot terrororganisasjonen Isil.

For første gang siden finanskrisen vokser nå alle de store økonomiene i verden. Og i Europa er optimismen på vei tilbake etter mange krevende år.

40

Med andre ord: Verden kan ikke beskrives i svart eller hvitt.

Vi må se nyansene, og vi må se det bredere bildet.

45 Der vi for kort tid siden tegnet rette linjer mot en lysere framtid, tegnes det i dag ofte rette linjer mot en dyp avgrunn.

Optimismen og framtidstroen var sterkere i vår del av verden for bare få år siden. Men vi må alltid huske at historien fortsatt påvirkes av våre politiske valg, og de valgene tar vi selv.

50

En ansvarlig utenrikspolitikk innebærer at vi må forholde oss til verden slik den er, med all dens kompleksitet og dilemmaer.

55 Bare da kan vi utnytte vårt handlingsrom.

Bare da kan vi være med å sette dagsorden og forme utviklingen på områder som er viktige for Norge og våre interesser.

60

President,

Regjeringen møter dagens urolige verden med sikkerhet, ansvar og trygg styring.

65

70 Norge har et godt utgangspunkt for å møte krevende utfordringer, ikke minst på grunn av tradisjonen i Stortinget for konsensus om de lange linjene i utenrikspolitikken.

Vi har en solid økonomi, jevn fordeling av de økonomiske godene, et inkluderende politisk ordsifte og stor grad av åpenhet og tillit i samfunnet.

75 Dette er uvurderlige ressurser i en verden preget av polarisering, konfrontasjon og fravær av flere av de trygge holdepunktene vi har navigert etter de siste tiårene.

80 Samtidig illustrerer utfordringene vi møter i dag et slående trekk ved utenrikspolitisk praksis: hvor mye som handler om håndtering av dilemmaer.

Ideelle løsninger er unntak mer enn regler. Hensyn som er i konflikt må ofte veies mot hverandre. Dette må vi være ærlige om.

85 Kompleksiteten og dilemmaene gjør også at vi i vår tid sjelden står i valget mellom bare gode alternativer.

90 Veldig ofte vil situasjonen være den at vi må velge det minst dårlige av alternativene - og ha klart for oss at det å la være å ta et valg også er en beslutning som har konsekvenser.

De mange motsetningene i verden rundt oss skaper et behov for forankring og debatt om dilemmaer og prioriteringer - også her hjemme.

95 I min redegjørelse i dag er jeg opptatt av hvor viktig utenrikspolitikken er for ivaretagelsen av norske interesser.

Vi må styrke de områdene som betyr aller mest - vår sikkerhet, vår økonomi og vår velferd.

100

I alt for stor grad har vi kunnet ta den etablerte verdensordenen for gitt.

105 Nå må vi mobilisere for å forsvare verdiene vi bygger vår utenrikspolitikk på - fra demokrati og menneskerettigheter, til frihandel og respekt for internasjonale kjøreregler.

Vi må arbeide enda tettere med gamle og nye venner og allierte for å verne om det multilaterale systemet. Det er under til dels sterkt press.

110

Og vi må utnytte rammeverket som FNs bærekraftsmål utgjør i arbeidet for en bedre verden for alle.

115

Dette er særlig viktig i en tid hvor identitetspolitikk og populisme overbeviser mange om at motgangen de møter skyldes globalisering - og at svaret ligger i mer proteksjonisme og nasjonalisme.

120

Med utgangspunkt i disse utfordringene tar jeg nå initiativ til et nytt prosjekt som skal drøfte Norges interesser i en multilateral verdensorden. Hva betyr internasjonale institusjoner som FN, Nato, WTO, EU og OSSE for Norge - og hvordan kan vi best sette dagsorden i disse institusjonene? Prosjektet vil invitere bredt til debatt, og vil resultere i en melding til Stortinget våren 2019.

125

President,

I møte med et dynamisk og uforutsigbart utenrikspolitisk landskap, legger jeg i dagens redegjørelse til grunn tre sentrale prioriteringer:

130

- Trygge og sikre Norge og norske interesser, med klar transatlantisk forankring;
- Bidra til et trygt, fritt og økonomisk sterkt Europa;
- Arbeide for å realisere bærekraftmålene og opprettholde og styrke multilaterale institusjoner og den internasjonale rettsorden;

135

Utviklingsministeren tar sikte på å holde en egen utviklingspolitisk redegjørelse senere i vår.

140

President,

Regjeringsplattformen slår fast at norsk utenrikspolitikk begynner i Europa.

Det er to grunner til dette.

For det første er vår sikkerhet og velferd avhengig av et trygt, fritt og økonomisk sterkt Europa.

150

For det andre er vi en del av et europeisk verdifelleskap.

155 Et trygt Europa er et Europa som evner å ta større ansvar for den felles sikkerheten, forsvare mot ytre og indre trusler, og bygge ned skillelinjer som gir opphav til konflikt og ustabilitet.

160 Det er et felles europeisk ansvar å forhindre at kriger som de vi så på 1990- og 2000-tallet på Balkan ikke får skje igjen.

Det er nå større forventninger - og større vilje - til å styrke EUs evne til å ta tak i Europas sikkerhetsutfordringer.

165 Regjeringen mener denne utviklingen kan styrke europeisk, og dermed norsk, sikkerhet. Det er i norsk interesse å samarbeide tett med EU og EUs medlemsland på dette området.

170 Dette forutsetter at EU og Nato finner en arbeidsdeling som gjør at de fortsetter å utfylle hverandre. Det er ikke i noens interesse med parallelle strukturer i EU som overlapper med Nato - der europeiske lands ressurser spres tynt ut over to strukturer.

175 Innsatsen vi gjør for et trygt Europa er nødvendig for å sikre et fritt Europa.

Vi arbeider for et Europa som respekterer individets frihet og rettigheter, som fremmer velfungerende demokrati og som legger folkeretten til grunn for mellomstatlig samarbeid.

180 Utviklingen i flere europeiske land de siste årene viser at vi ikke kan ta respekten for disse verdiene for gitt.

Men som Frankrikes president Macron har slått fast: På dette området kan vi

185 ikke være bekjent av et to-hastighets Europa.

Regjeringen søker bilateralt og i samarbeid med EU å påvirke regjeringer som vedtar lovreformer og andre tiltak som bryter med rettsstatsprinsipper.

190 Det nordiske samarbeidet er en del av regjeringens visjon om et sterkt og trygt Europa.

Norge har de siste årene ledet an i en rekke nordiske samarbeidsfora.

195 I fjor ledet vi Nordisk ministerråd og i år har Stortinget formannskapet i Nordisk råd.

Vårt strategiske partnerskap med Norden favner vidt.

200 Ikke bare ønsker regjeringen å videreføre en engasjert nordisk stemme i FN- og klimaspørsmål.

Vi ønsker også å utvikle den sikkerhetspolitiske dialogen med våre europeiske allierte, og vi bygger videre på det nordiske forsvarssamarbeidet (Nordefco),
205 som i år er under norsk formannskap.

Økonomisk styrke er en forutsetning for at vi skal kunne ivareta vår sikkerhet og
210 fremme våre verdier.

EØS-avtalen gir oss tilgang til et hjemmemarked på nær en halv milliard mennesker - det desidert viktigste markedet for norske varer og tjenester.

215 Et eksempel: Mer enn 170 vogntog med sjømat krysser daglig grensen uhindret inn til EU. Det hadde ikke vært mulig uten EØS-avtalen.

Nærmere 80 prosent av vår eksport går til EU.

220 EØS-avtalen gir oss enkel tilgang til kvalifisert arbeidskraft fra andre land, noe som har vært en viktig bidrag til vekst og velferd i Norge de siste tiårene.

Et slikt felles arbeidsmarked gir økonomisk styrke.

225

Men det kan også føre med seg grenseoverskridende arbeidslivskriminalitet, som svart arbeid og andre lovbrudd. Statsministeren har derfor tatt initiativ til tettere samarbeid på europeisk nivå mot arbeidslivskriminalitet - et initiativ som har blitt godt mottatt.

230

Vi tar blant annet til orde for en felles europeisk strategi mot arbeidslivskriminalitet og europeiske pilotprosjekter etter modell fra det norske etatssamarbeidet.

235

Statsministerens initiativ er et eksempel på at Norge engasjerer seg for å håndtere felles utfordringer i Europa - utfordringer der nasjonalstaten kommer til kort.

Et annet eksempel på en slik utfordring er migrasjon.

240

Her er ansvarlig, europeisk samarbeid nødvendig, som et ledd i en større global innsats.

For Norge er det viktig å bidra til felles europeiske løsninger.

245

En helhetlig europeisk migrasjonspolitikkk må inneholde et bredt spekter av virkemidler:

Vi trenger effektiv yttergrensekontroll gjennom Schengen.

250

Vi må utvikle et solidarisk og velfungerende asylsystem i Europa.

Vi må verne om asylinstituttet for å kunne gi beskyttelse til de som trenger det.

Dette handler også om staters plikt til tilbaketakelse av migranter uten

255

beskyttelsesbehov.

Og ikke minst, vi må styrke samarbeidet med de landene flyktninger og migranter kommer fra og reiser gjennom for å komme til Europa.

260

Migrasjon må også sees i en større global sammenheng. Det er fremdeles land i sør som tar imot både flest migranter og flest flyktninger.

265 Norge vil delta aktivt i FN-forhandlingene i Genève og New York som skal lede fram til en global plattform for flyktninger og migranter.

270 Samarbeidet med EU står også sentralt i regjeringens politikk for å håndtere klimaendringene.

Norsk industri og petroleumssektor deltar allerede i EUs kvotesystem for utslippsreduksjoner.

275 Nå tar vi steget videre. Vi vil inngå en avtale med EU om felles oppfyllelse av Paris-målene for resten av økonomien, innenfor sektorer som transport, jordbruk, bygg og avfall.

Slik tar vi felles ansvar i Europa for å håndtere felles utfordringer.

280

285 Den britiske beslutningen om å tre ut av EU har ikke ført til reduserte ambisjoner i det europeiske samarbeidet vi er en del av gjennom EØS, Schengen og andre avtaler.

Brexit betyr endringer i vårt forhold til Storbritannia, men ikke til EU.

Vi har en felles interesse av at utmeldingen skjer på en ordnet måte.

290

Fra norsk side konsentrerer vi oss om fem hovedutfordringer.

295 For det første er det viktig at vi får på plass samme overgangsordning, til samme tid, som den som avtales mellom EU og Storbritannia, slik at vi sikrer et fortsatt enhetlig indre marked i overgangsperioden.

300 For det andre arbeider vi for at vi skal ha de samme ordningene for de deler av utmeldingsavtalen mellom EU og Storbritannia som er relevante for oss. Særlig gjelder dette norske borgere i Storbritannia og deres opparbeidete rettigheter, og for britiske borgere i Norge.

For det tredje er regjeringens ambisjon å etablere så tette og omfattende relasjoner som mulig med Storbritannia.

305

For det fjerde følger vi nøye med når EU utvikler eventuelle nye samarbeidsformer med tredjeland i kjølvannet av brexit, særlig innenfor utenriks- og sikkerhetspolitikken og på justisområdet.

310 For det femte må vi også være forberedt på et scenario der EU og Storbritannia ikke enes om en utmeldingsavtale.

Jeg kommer også nærmere tilbake til Europa-politikken generelt og brexit spesielt i den europapolitiske redegjørelsen min senere i vår.

315

President,

Sikkerhet er ikke bare en grunnleggende prioritering. Sikkerhet er også en forutsetning for store deler av utenrikspolitikken.

320

Situasjonen i nærområdene er fortsatt krevende.

Russlands folkerettsstridige annekasjon av Krim og destabiliseringen av Øst-Ukraina fortsetter å utfordre Europas stabilitet.

325

I Syria og Irak har Isil blitt fratatt så å si all territoriell kontroll.

Men store områder fra Sahel til Afghanistan forblir ustabile og vil fortsatt gi grobunn for trusler som også kan ramme Europa.

330

Fremgang i arbeidet mot krig og konflikt i disse regionene er en forutsetning for å nå FNs bærekraftmål.

335

Vårt arbeid for å stabilisere konfliktområder må også ta tak i de underliggende årsakene til konfliktene.

Derfor er freds- og forsoningsarbeidet en viktig del av norsk utenrikspolitikk.

Som tålmodig og upartisk tilrettelegger, er Norge en etterspurt aktør i flere

konflikter.

Vi søker å legge til rette for dialog mellom parter i konflikt med mål om å skape varige politiske løsninger.

345

Sammen med allierte bistår vi blant annet partene i Afghanistan, i Sør-Sudan, og i Israel-Palestina-konflikten. Vi opprettholder også vårt sterke engasjement for å sikre fredsavtalen i Colombia.

350

Norges sikkerhet har siden 1905 vært forankret vestover, først med Storbritannia, og deretter, med USA og Nato.

355

Nato er bærebjelken i vår sikkerhetspolitikk og verdens sterkeste forsvarsallianse.

360

Men styrken hviler ikke bare på militær evne. Den hviler også på felles verdier. Det er dette verdifellesskapet som gjør at vi i ytterste konsekvens er villige til å risikere våre soldaters liv for å forsvare hverandre.

365

Vi hører ofte at «Europa må ta økt ansvar for egen sikkerhet». Like viktig er det at vi tar ansvar for hverandres sikkerhet. Dette er essensen i det transatlantiske båndet: At vår sikkerhet er vevd sammen og at vi forplikter oss utover våre egne interesser.

Derfor er det i norsk interesse å bidra til en sterk allianse og et godt transatlantisk forhold.

370

Dette krever imidlertid mer av oss enn før - økonomisk, men også politisk.

375

Nato er blitt mer mangfoldig. For at vi skal kunne ta ansvar for hverandres sikkerhet på en god måte, pleier vi også et dypere forhold til sentrale allierte og til våre nordiske naboer.

Sikkerhetstruslene oppleves med ulik intensitet, og den politiske utviklingen i medlemslandene er mindre ensartet enn før.

380 Alliert samhold er derfor også foran årets Nato-toppmøte en norsk hovedprioritering. Samhold betinger at alle bidrar, og at alle opplever å bli ivaretatt.

Derfor skal Norge bidra til alle Natos kjerneoppgaver og til at alliansen
385 fortsetter å omstille seg. Vi vært en pådriver for å endre Natos kommandostruktur.

Vi står også sentralt i arbeidet med å styrke alliansens maritime dimensjon, med særlig fokus på Nord-Atlanteren.

390

Et samlet storting har gjennom langtidsplanen for forsvarsektoren sluttet seg til at det skal være mer alliert øving og trening i Norge og med norske styrker.

395

Dette er en klok politikk som også følger opp avtalen om forhåndslagring og forsterkning som Stortinget sluttet seg enstemmig til i 2006.

Gjennom basepolitikken har Norge valgt å ikke åpne for baser for fremmede
400 makters stridskrefter på norsk jord i fredstid. I stedet baserer vi oss på allierte forsterkninger i en eventuell krise.

Bistanden må forberedes og øves i fredstid for å være effektiv i krise eller væpnet konflikt, og for at sikkerhetsgarantien skal være troverdig.

405

Nettopp derfor må vi sørge for at vi har tilstrekkelig evne til å motta allierte forsterkninger. Vi må ha et godt nasjonalt planverk, og Natos forsterkningsplanverk må være oppdatert.

410 Vi har siden 80-tallet lagret relevant alliert materiell i Norge. Og vi har behov for god og relevant infrastruktur.

I mange år har vi hatt betydelig alliert øving og trening i Norge, fra land som Tyskland, Storbritannia, USA, Nederland og Frankrike.

415

Med større militær aktivitet i nærområdene er det naturlig at man også ser mer alliert trening og øving i Norge. Dette er villet og langsiktig norsk politikk.

USA forblir vår nærmeste allierte. Statsministerens besøk til Det hvite hus i januar bekreftet de sterke båndene.

425 Etter det amerikanske presidentvalget har det vært viktig for regjeringen å formidle til amerikanske myndigheter at vårt omfattende samarbeid er i felles interesse.

430 Vårt budskap er at Norge er viktig for USA, og samarbeidet vårt spenner fra kultur og utdanning til et tett utenriks-, sikkerhets- og forsvarspolitisk samarbeid. Vi samarbeider nært i Nordområdene, der Norges bidrag er uvurderlig både for USA og Nato.

435 Våre soldater gjør felles innsats i Irak og Afghanistan. Vi samarbeider om en varig løsning på Midtøsten-konflikten og en politisk løsning på konflikten i Afghanistan - for å nevne noen få eksempler.

Den retoriske innpakningen er endret, men mye amerikansk utenrikspolitikk er fortsatt gjenkjennelig.

440

På noen felt ser vi likevel betydelige endringer.

Fra norsk side har vi sterkt beklaget USAs intensjon om å trekke seg fra Paris-avtalen. USAs internasjonale klimaengasjement er i dag langt på vei fraværende.

445

Samtidig har flere amerikanske delstater, storbyer og næringsaktører økt sitt engasjement. Samarbeidsavtalen mellom Norge og California fra august 2017 er ett eksempel, og jeg tror omstillingen til grønn økonomi vil fortsette - uavhengig av signalene fra Det hvite hus.

450

Det knytter seg også usikkerhet til USAs handelspolitikk.

455 Konfronterende retorikk i WTO og beslutningen om å trekke USA ut av - og reforhandle - frihandelsavtaler gir inntrykk av at politikken allerede har skiftet retning.

Den konklusjonen er det for tidlig å trekke.

460 I dialogen med amerikanske myndigheter er vi tydelige på at USA fortsatt har alt
å tjene på å bevare det internasjonale handelssystemet.

Vi må sikre at WTO forblir det grunnleggende rammeverket for internasjonal
handel.

465

President,

470 Verdens interesse for Arktis øker.

Klimaendringene rammer særlig hardt i nord.

475 De påvirker samfunns- og næringsutviklingen til de fire millioner menneskene
som bor i Arktis, og bærer bud om dramatiske globale endringer.

Nordområdene er Norges viktigste strategiske ansvarsområde.

480 Her er våre nasjonale interesser mest eksponert for geopolitiske endringer. Det
vi gjør nasjonalt styrker vår internasjonale stilling som ansvarlig aktør i Arktis.

Regjeringen lanserte i fjor "Nordområdestrategi - mellom geopolitikk og
samfunnsutvikling".

485 Ved å se utenriks- og innenrikspolitikk i en tettere sammenheng ønsker vi å
legge til rette for at Nord-Norge blir en av Europas mest skapende og
bærekraftige regioner.

490 Nordområdepolitikken handler om å utnytte dynamikken mellom
internasjonalt samarbeid og levedyktige byer og lokalsamfunn i nord.

Den handler om samarbeid over grenser, næringsutvikling og kunnskap, veier,
flyplasser, og levende lokalsamfunn. Og neste kapittel i nordområdepolitikken
handler om hav.

495

Nordområdepolitikken er hele regjeringens prosjekt.

500 Gjennom Barentssamarbeidet, Arktisk Råd og Østersjøsam arbeidet jobber vi sammen med våre naboer for å finne felles løsninger i nord - på områder som klimaendringer og miljø, helse og sikkerhet.

505 Forsvarets kontinuerlige bidrag til suverenitetshevdelse og situasjonsforståelse er en viktig del av nordområdepolitikken. Det er også et bidrag til regional stabilitet.

510 Vårt forhold til Russland forblir en konstant og viktig faktor i norsk utenrikspolitikk.

Norsk russlandspolitikk skal forbli tydelig og gjenkjennelig.

515 Som naboer med grense til lands og til vanns har vi mange felles utfordringer. Disse løser vi best sammen.

520 Fra fiskeriforvaltning til folk-til-folk-samarbeid har vi over mange år bygd opp et tett samarbeid med Russland på mange områder. Samtidig har Norges forhold til Russland alltid vært sammensatt.

525 Mens det grensekryssende samarbeidet stadig utvikler seg, preges situasjonen også av den store - og økende - militære strykekonsentrasjonen på Kola. Den verdimesige avstanden mellom Russland og Vesten har økt.

Vi tar klart avstand fra folkerettsbrudd.

530 Og vi ser med bekymring på situasjonen for det sivile samfunn i Russland.

Norge står støtt på våre verdier, og i vårt samarbeid med allierte og europeiske samarbeidspartnere.

Samtidig anerkjenner vi Russlands egne sikkerhetsinteresser i nord.

Ingen er tjent med økt spenning mellom våre to land.

540 I denne situasjonen møter vi Russland med forutsigbarhet og fasthet, og også med åpenhet for samarbeid.

Vår russlandspolitikk reflekterer på den ene siden utstrakt samarbeid på områder av felles interesse, og på den andre siden vår vestlige forankring og forventning om overholdelse av folkeretten og andre normer for internasjonalt samarbeid.

Den brede politiske enigheten som kjennetegner vår russlandspolitikk er en forutsetning for dette.

550 I en urolig tid preges Arktis av stabilitet og vilje til internasjonalt samarbeid basert på folkeretten.

Arktisk råd er den viktigste arenaen for å drøfte utfordringer i Arktis og der har våre to land ofte felles interesser og samarbeider godt.

555 Den ferske avtalen mot uregulert fiske i Polhavet er et godt eksempel på at Russland og Norge, sammen med de andre arktiske statene, tar ansvar sammen for vår felles region.

560 ***

For Norge er havet en levevei.

565 Havnæringene - fiskeri, oppdrett, skipsfart og energiproduksjon - er ryggraden i vår økonomi.

Mer enn 2/3 av norsk eksport kommer fra havbaserte aktiviteter.

570 Over generasjoner har vi bygget opp kunnskap og erfaringer som viser at økonomisk utvikling i havet er forenelig med strenge miljøhensyn.

Dette gjør at vi kan spille en ledende rolle i arbeidet for bærekraftig bruk av verdenshavene.

Derfor har statsministeren invitert og engasjert ledere for en rekke andre havnasjoner i et globalt havpanel som skal utrede hvordan verdenshavene kan skape enda større verdier fremover og bidra til at vi når FNs bærekraftmål.

580 Statsministeren vil selv lede havpanelet.

President,

585

Uro sør for Europa forblir en stor utfordring.

Våre bidrag til stabilisering og fred har fått en stadig viktigere sikkerhetspolitisk begrunnelse.

590

Mange av dagens mest brennbare konflikter i Midtøsten er stedfortrederkriger og resultat av statskollaps.

Dette gjør det komplisert og krevende å finne politiske løsninger.

595

Vår innsats for å løse konflikten mellom Israel og Palestina må sees i et slikt perspektiv.

Å realisere en varig to-statsløsning vil være et avgjørende for utviklingen i
600 Midtøsten. Spesielt i en region som er vesentlig mer labil og fragmentert enn det som var tilfellet da Oslo-avtalen ble signert for snart 25 år siden.

I tillegg er vårt arbeid som leder av Giverlandsgruppen for Palestina (AHLC) med å sikre bred internasjonal støtte til palestinsk statsbygging og økonomisk
605 utvikling.

Som medlem av anti-Isil-koalisjonen har Norge spilt en viktig rolle i kampen mot terroristgruppen.

610 Arbeidet med å hindre at Isil på nytt får fotfeste i de frigjorte områdene i Irak vil stille oss overfor flere utfordringer.

Ikke minst blir det viktig at Iraks myndigheter bidrar til en inkluderende politisk utvikling som også legger til rette for væpnede styrker som er etnisk og religiøst inkluderende.

Syria-konflikten har pågått i syv år.

Lidelsene og overgrepene det rapporteres om fra Øst-Ghouta er nesten over menneskelig fatteevne.

Det minner oss på grufullt vis om at krigen langt ifra er over.

Lørdag kveld vedtok et enstemmig sikkerhetsråd en resolusjon om 30 dagers umiddelbar våpenhvile. Det internasjonale samfunnet har en klar forventning om at vedtaket får effekt på bakken.

Det haster å få inn hjelp. Det haster å evakuere syke og skadde.

Jeg er svært bekymret over eskaleringen av konflikten de siste ukene i den nordvestlige delen av Syria.

Konflikten blitt enda mer internasjonalisert enn tidligere, med blant annet Tyrkias militære intervensjon i Afrin.

Vi ser med stor bekymring på nivået på Tyrkias inngripen i Syria.

Nøden er stor og de humanitære behovene i Syria og nabolandene er enorme.

13,1 millioner syrere trenger humanitær hjelp, 6,1 millioner er internt fordrevne, og 5,5 millioner har flyktet fra landet.

Bare i år gir Norge 2,25 milliarder kroner til Syria og nabolandene. Viktige prioriteringer er humanitær bistand og utdanning, med vekt på å nå jenter og kvinner.

I 2016 lovet vi å gi ti milliarder kroner over fire år.

Dette er vi i rute med å levere på.

FN arbeider med å forhandle en politisk løsning på konflikten.

655 Vi støtter innsatsen, men det er krevende. Før langsiktige bidrag til gjenoppbygging blir aktuelt, må en troverdig politisk prosess først komme i gang.

660

Allerede før krigen begynte var Jemen Midtøstens fattigste land.

Nå kalles landet den verste humanitære katastrofen i verden i dag.

665 I desember 2017 var 17,8 millioner jemenitter rammet av sult, FN hadde registrert over en million koleratilfeller, og tre millioner var internt fordrevne.

Partene i konflikten må overholde sine forpliktelser i henhold til internasjonal humanitærrett. Dette inkluderer beskyttelse av sivile og uhindret humanitær
670 tilgang til sivilbefolkningen.

Norge støtter FNs nye spesialutsending og hans innsats med å bringe partene til forhandlingsbordet.

675 Norge bidro med over 320 millioner kroner i humanitær innsats i Jemen i 2017. Vi planlegger for et stort humanitært bidrag også i år.

680 Sikkerhetssituasjonen i Afghanistan er alvorlig med regelmessige angrep fra Taliban og terrororganisasjoner.

På sikt er det bare den afghanske regjeringen som kan ivareta borgernes sikkerhet. For å lykkes må de settes i stand til å gjøre nettopp det.

685

Norge og det internasjonale samfunnet fortsetter derfor støtten til og opplæringen av de afghanske sikkerhetsstyrkene.

Det norske bidraget til Natos treningsoperasjon i Afghanistan vil bli videreført.

690

Til tross for sikkerhetssituasjonen er det likevel fremgang på flere områder i Afghanistan - som innenfor helsevesenet, barns skolegang, og bygging av kritisk infrastruktur.

695

Afghanistan vil forbli en av våre største mottakere av bistand.

Samtidig vet vi at konflikten i Afghanistan bare kan løses gjennom en reell dialog mellom den afghanske regjering og Taliban.

700

En politisk løsning forutsetter at det internasjonale samfunnet og Afghanistans naboland aktivt støtter opp om en slik prosess.

Norge ligger i fremste rekke i dette arbeidet. Partene ønsker vår medvirkning for å finne en politisk løsning.

705

Vi har lenge engasjert oss for å formidle kontakter mellom de stridende partene med sikte på en inkluderende, afghansk fredsprosess.

I dette arbeidet må vi bygge tillit og være tålmodige.

710

FNs generalsekretær har kalt situasjonen for rohingyaene fra Myanmar for verdens raskest voksende flyktningkrise. Et humanitært og menneskelig mareritt.

715

Situasjonen både i flyktningeleirene i Cox's Bazar i Bangladesh og inne i Rakhine-staten er svært alvorlig.

720

Siden krisen eskalerte i august 2017 har Norge gitt 134 millioner kroner i humanitær bistand.

Vårt budskap til myndighetene i Myanmar er tydelig, og er også gitt i gjentatte møter med myndighetene: volden må stoppe, det må gis humanitær tilgang, og flyktningene må få en trygg og verdig retur.

725

Kombinasjonen av beskyttelse og tiltak mot seksualisert vold og overgrep er viktig.

Noen av våre fremste sikkerhetsutfordringer er av global karakter.

735

Globale klimaendringer rammer også Norge og fører til økt risiko på en rekke områder.

740

Klimaendringene er som en «trusselforsterker» som rammer fattige og sårbare land hardest, og klatrer oppover dagsorden i organisasjoner som FN, Nato, OSSE og AU (Den afrikanske union).

745

Vi har nettopp igangsatt et strategiarbeid om hvordan Norge kan møte klimarelaterte utfordringer, og hva klimatrusselen betyr for vår økte satsing i sårbare stater.

750

Som en del av dette arbeidet har vi tatt initiativ til en egen kommisjon om geopolitiske implikasjoner av veksten i fornybar energi, i samarbeid med Tyskland, De forente arabiske emirater og den internasjonale organisasjonen Irena (International Renewable Energy Agency).

755

Betydningen av det digitale rom er stor og økende.

Vi blir stadig mer avhengige av digitale løsninger for store og små problemer. Det gjør vår hverdag enklere og mer effektiv, men det gjør oss også mer sårbare.

760

Hele det norske samfunnet er i dag avhengig av sikre og stabile digitale nettverk.

Et alvorlig cyberangrep kan ramme samfunnets kritiske infrastruktur.

765

Det digitale rom åpner for nye og alvorlige trusler fra både statlige og ikke-statlige aktører.

For å oppnå best mulig beskyttelse er Norge avhengig av et bredt samarbeid både nasjonalt og internasjonalt.

770 Regjeringen lanserte i august 2017 en internasjonal cyberstrategi.

Utenriksdepartementet arbeider tett med andre departementer og etater for å håndtere digitale trusler.

775 ***

Spredning av kjernevåpen, kjernefysisk materiale og andre masseødelegglesesvåpen er en stor sikkerhetsutfordring.

780 Det globale nedrustnings- og ikke spredningsregimet er under press, med økende polarisering internasjonalt og særlig bekymring knyttet til utviklingen i Nord-Korea og Iran-avtalens fremtid.

Vi må derfor verne om og øke tilliten til eksisterende nedrustningsavtaler.

785

Norge skal fortsette å være en aktiv, ansvarlig og konstruktiv partner i arbeidet for nedrustning og ikke-spredning.

Målet er en kjernevåpenfri verden i tråd med ikke-spredningsavtalen (NPT).

790

Vi videreutvikler Norges internasjonale lederrolle innen verifikasjon av kjernevåpennedrustning for å bidra til at reell nedrustning finner sted.

På norsk initiativ nedsetter FN nå en egen ekspertgruppe om verifikasjon av kjernefysisk nedrustning.

795

Ekspertgruppen skal se på hvordan man kan utvikle troverdige verifikasjonsmekanismer innen rammen av etablerte ikke-spredningsforpliktelser.

800

President,

805 Et godt forhold til de store, framvoksende økonomiene er viktig for Norge.

Vi har styrket våre bånd til regionale organisasjoner som AU, Asean

810 (Association of Southeast Asian Nations), og Eclac (Economic Commission for Latin America and the Caribbean).

Dette er viktig ikke bare fordi Afrika, Asia og Latin-Amerika får stadig større innflytelse, men også fordi vi er helt avhengig av å jobbe sammen for å nå bærekraftmålene.

815

Latin-Amerika blir stadig viktigere norsk næringsliv, med særlig store investeringer i Brasil.

Europa og Afrika er naboer og vår skjebne henger sammen.

820

Selv om vi fremdeles gir mye bistand til Afrika, blir vår næringslivssatsing stadig viktigere.

825 Det er store muligheter i Afrika, og vi må satse mer på investeringer, næringsutvikling og vekst i privat sektor for å skape arbeidsplasser.

830 Kina er en stormakt som engasjerer seg i hele bredden av globale spørsmål og som påtar seg et større ansvar som global aktør. Vi følger utviklingen av Kina som utenrikspolitisk aktør.

Kinas politiske og økonomiske valg påvirker oss alle, ikke minst innenfor miljø, handel og utvikling av ny teknologi.

835

Vi ønsker å videreutvikle vårt brede forhold til Kina. Opprettelsen av en årlig politisk konsultasjonsmekanisme gir anledning til å drøfte alle saker som berører norske og våre felles interesser - også menneskerettigheter.

840 Samtidig må vi være oppmerksomme på at Kina er en stormakt som med et bredt sett av virkemidler forfølger egne interesser også i vår del av verden.

845 Verdispørsmål er en viktig del av vårt forhold til Kina. Ulike utgangspunkt og samfunnssystemer bør ikke forhindre konstruktive drøftinger av erfaringer, synspunkter og politikk.

850 Kina er blant verdens ledende økonomier. Det er positivt at de uttaler en sterk støtte til det multilaterale handelssystemet i WTO og de internasjonale finansinstitusjonene.

Kina er vår største handelspartner i Asia, og vi har komplementære økonomier.

855 De gjenopptatte forhandlingene om en handelsavtale med Kina er kommet godt i gang, og vi forhandler for å oppnå best mulig betingelser for norsk næringsliv.

860 Regjeringen prioriterer også flere andre sentrale land i Asia.

Statsministerens besøk til Japan tidligere denne måneden viste store muligheter for mer samarbeid innen forskning og utvikling, innovasjon, næringsliv og energi.

865 Norge og Sør-Korea samarbeider nært om en rekke maritime spørsmål, inklusive i nordområdene.

Bærebjelken i forholdet til Indonesia er klima- og skogpartnerskapet, men omfatter også energi, hav og menneskerettigheter.

870

Norge og India har et omfattende forskningssamarbeid der utfordringer som klima, ren energi, matsikkerhet og bioøkonomi er blant temaene. En ny India-strategi er under utarbeidelse.

875 Dette er samarbeid for fremtiden.

President,

880

Vi er vant til å si at verdigrunnlaget for norsk utenrikspolitikk ligger fast.

Men disse verdiene må dyrkes og investeres i.

885 Dette gjelder ikke minst i dag når vi ser angrep på demokrati og

menneskerettigheter, likestilling og åpne økonomier.

890 Det multilaterale systemet er institusjoner med avgjørende betydning for verden
og for Norge.

Norge skal være en tydelig stemme for å bevare og styrke denne verdensorden.

895 Folkeretten er førstelinjeforsvaret vårt.

Norge skal stå først når folkeretten må forsvares. I prinsipp og med handling.

900 Her står vi sammen med våre allierte.

Og vi må bygge forståelse for at respekt for folkeretten er i absolutt alles
interesse, både små og store land.

905 Vi må også fortsette å styrke FN.

Samarbeidet i FN er selve fundamentet for vår regelbaserte verdensorden, for
menneskerettighetene og for de multilaterale institusjonene der land møtes for å
løse utfordringer innen områder som global sikkerhet, utvikling og miljø.

910 Bærekraftsmålene fra 2015 er et viktig gjennombrudd og en unik ramme rundt
det globale samarbeidet om en bedre verden.

915 Ingen kan erstatte det globale normgivende arbeidet hvor FN-organisasjoner
bringer alle land sammen og søker konsensus om veien videre mot et bedre,
friere og mer rettferdig samfunn.

Dessverre ser vi nå økende polarisering som gjør det vanskeligere enn før å
oppnå enighet om verdspørsmål i FN.

920 Samtidig må vi også stille sterke og klare krav om reform av FN. Vi må spørre
om det er FN eller andre aktører som er best plassert til å løse ulike presserende
oppgaver for verdenssamfunnet.

FNs sikkerhetsråd forblir verdens viktigste organ for internasjonal fred og sikkerhet.

930 Rådets femten medlemsland fatter folkerettslig bindende vedtak for konflikthåndtering, sanksjoner, fredsoperasjoner og maktbruk.

Medlemskap i Rådet medfører styrket samarbeid med stormakter og andre, og økt ansvar, synlighet og innflytelse.

935 Regjeringen gir derfor høyeste prioritet til Norges kandidatur til Sikkerhetsrådet for perioden 2021-22.

Vi stiller for å ivareta våre nasjonale og globale interesser, for å bidra til fred og konfliktløsning, og for å støtte den regelstyrte verdensorden som har tjent
940 Norge godt i over 70 år.

Vi ønsker å engasjere Stortinget i kampanjen, som blir et nasjonalt løft, uansett utfall.

945 Konkurransen fra våre kanadiske og irske venner er hard, men sammen har vi muligheter for å lykkes i å overbevise flertallet av FNs medlemsland om at Norge bør sitte i Rådet igjen, 20 år siden sist gang.

950 Respekt for menneskerettigheter og demokratiske grunnprinsipper definerer hvem vi er og hva vi står for internasjonalt.

I 2018 fyller verdenserklæringen for menneskerettigheter 70 år, og FNs
955 erklæring for menneskerettighetsforsvarere er 20 år.

Siden andre verdenskrig har vi utviklet et omfattende system av globale normer og overvåkningsmekanismer.

960 Dette har vi gjort for å verne om enkeltmenneskets frihet, verdighet og likeverd. For å verne om oss alle.

Tilbakeskritt i kampen for jenters og kvinners frihet og rettigheter er et av de

965 mest nedslående utviklingstrekkene de siste årene. Dette krever vedvarende og målrettet innsats. Vi ser også at situasjonen for seksuelle minoriteter blir vanskeligere.

970 Frihet til å bestemme over egen kropp, eget liv og egen helse er grunnleggende for å kunne leve et meningsfullt liv. Og for å kunne bidra til samfunnsutviklingen.

975 Et annet viktig menneskerettighetsspørsmål er tros- og livssynsfrihet. Vi prioriterer særlig beskyttelse av religiøse minoriteter, som i økende grad utsettes for diskriminering, fordommer og vold.

980 Hver dag viser menneskerettighetsforsvarere over hele verden et stort mot i kampen for våre felles rettigheter. De utsettes for stor fare i mange deler av verden. Norge har gått i front for å samle FN til innsats for å beskytte de som tar risiko på vegne av oss alle.

985 I går var jeg i Genève for å være med på høynivådelen av FNs menneskerettighetsråd. Der signerte jeg en avtale om langsiktig finansiell støtte til FNs høykommissær for menneskerettigheter. I år øker vi støtten til om lag 150 millioner kroner. Det gir Høykommissæren en økonomisk forutsigbarhet og fleksibilitet som vil styrke menneskerettighetsarbeidet og bidra til å forebygge brudd på menneskers grunnleggende rettigheter.

990 I Genève bekreftet jeg at Norge er og vil fortsette å være en engasjert støttespiller, politisk så vel som finansielt, for menneskerettighetsinstitusjonene.

995 Tålmodighet er viktig i Norges arbeid for menneskerettighetene, det samme er kreativitet og nytenkning.

Men ofte er tålmodig, resultatorientert arbeid mer effektivt enn offentlig kritikk; ikke minst i de regionene og på de områdene hvor menneskerettighetene nå er under sterkest press.

1000 ***

Væpnet konflikt rammer sivilbefolkningen hardt i flere områder av verden.

1005 Klimaendringer og miljøforringelse bidrar til at humanitære kriser får større omfang og varer lenger enn før.

Jeg har snakket om den akutte nøden i Syria, Jemen, og Myanmar.

1010 Lagt sammen er antallet mennesker som er fordrevet i eget land og over landegrenser høyere enn noensinne.

I FNs nødhjelpsappell for 2018 anslås det at 136 millioner mennesker trenger humanitær hjelp og beskyttelse i 25 land.

1015

Regjeringen fortsetter å styrke Norges humanitære innsats.

Vi har økt det humanitære budsjettet med mer enn 50 prosent i vår regjerings første periode, og vi øker det ytterligere i år med nesten 90 millioner kroner.

1020

Dette er helt nødvendig.

Vi er et prinsipielt giverland som legger til rette for at organisasjonene vi støtter er uavhengige, nøytrale og upartiske i felt. Dette er den eneste måten vi kan nå de mest sårbare.

1025

Ikke alle humanitære kriser skaper overskrifter i media.

Ved å øke støtten til FNs nødhjelpsfond (CERF) bidrar vi til en rask humanitær respons i kriser, også de som faller utenfor det internasjonale mediebildet.

1030

Etterlevelse av humanitærretten er grunnleggende for å lykkes.

Norge arbeider for effektiv og godt koordinert respons.

1035

I dagens komplekse kriser er det særlig viktig at den humanitære innsatsen og utviklingsbistanden virker bedre sammen.

For å finne gode måter å jobbe på i framtiden, har vi nettopp satt i gang arbeidet med en ny humanitær strategi.

1040

Her har vi god dialog med norske og internasjonale frivillige organisasjoner, som er sentrale samarbeidspartnere i den humanitære innsatsen.

1045

De multilaterale handels- og finansinstitusjonene utgjør også en viktig del av denne regelbaserte verdensordenen.

1050

WTO har et globalt forpliktende regelsett for internasjonal handel.

Norge og svært mange andre land tjent med forutsigbarhet, og at det ikke er den sterkeste rett som skal gjelde i handelspolitikken. Utfordringene går til kjernen av norske interesser og vår identitet som en åpen, utadrettet handels- og investornasjon.

1055

IMF og Verdensbanken både med tanke på normer for finansielt og økonomisk styresett, og den finansielle kapasiteten de har til å stabilisere og utvikle den globale økonomien.

1060

De multilaterale institusjonene spiller en viktig rolle i det globale arbeidet mot korrupsjon og illegale pengestrømmer.

1065

Korrupsjon, skatteunndragelser og ulovlig kapitalflyt undergraver nasjonal ressursmobilisering, sosial utvikling, økonomisk vekst og politiske institusjoner i mange land.

Derfor arbeider Norge aktivt gjennom OECD, Verdensbanken og FN i ulike prosesser for å binde både stater og næringsliv til maksimal åpenhet og nulltoleranse for korrupsjon.

1070

OECD har flere konvensjoner og initiativer for arbeidet mot korrupsjon og skatteunndragelser.

1075

På handelsområdet inneholder nyere WTO-regelverk om offentlige innkjøp og handelsfasilitering bestemmelser mot korrupsjon, og disse tas med i de regionale frihandelsavtalene Norge og våre Efta-partnere inngår.

1080

Etter norsk og nordisk påtrykk har Verdensbanken trappet opp sitt arbeid for

bekjempelse av ulovlig kapitalflyt.

Norge skal være en aktiv pådriver på dette feltet.

1085

Vi trenger en bred internasjonal koalisjon for å styrke skattlegging og bekjempe korrupsjon og ulovlig kapitalflyt.

President,

1090

Jeg begynte årets redegjørelse med å si at verden er preget av motsetninger.

Det utenrikspolitiske alvoret krever mye av oss.

1095

Vi har akkurat avsluttet for Norge svært vellykkede olympiske leker i Sør-Korea.

Men ikke langt nord for Pyeongchang opplever vi for første gang siden murens fall en reell atomtrussel på grunn av Nord-Koreas steile og uansvarlige politikk.

1100

I Midtøsten er situasjonen fremdeles farlig og uforutsigbar.

Likevel ser jeg i dag ingen rette linjer i utviklingen, verken mot en entydig liberal verdensorden eller autoritær avgrunn. Men vi må være innstilt på mer uro og mindre forutsigbarhet, også blant allierte land.

1105

Samtidig får de positive utviklingstrekkene som skjer mer i det stille, kanskje ikke den oppmerksomheten de fortjener.

1110

For vi skal fortsatt tro på at den innsatsen vi gjør kan snu en negativ utvikling, kan lindre menneskelige lidelser, og kan løse opp fastlåste konflikter.

Vi bidrar til at flyktninger i Syria og Sør-Sudan får et tak over hodet og mat på bordet.

1115

Til at de stridene parter i Colombia legger ned sine våpen.

Til at rombarn i Bulgaria får håp om en framtid uten fattigdom.

Og til at en jente som heter Malaika kan gå på skole i Tanzania og en gutt som

heter Hassan får poliovaksine i Afghanistan.

Det er nettopp dette som er en ansvarlig og fremtidsrettet utenrikspolitikk: å trygge og sikre vårt eget land og borgere, samtidig som vi trekker verden litt i riktig retning.

Kilde
regjeringen.no

Emner
Europapolitikk, Fattigdom, Handel, Norge, Norsk politikk, Redegjørelse, Redegjørelse i Stortinget, Sikkerhetspolitikk, Terror, Terrorisme, Utenriks, Utenrikspolitikk

URI
<https://www.virksommeord.no/tale/verden-er-preget-av-motsetninger>